Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 9 (261) | ГОД VI | БЕЛАСТОК, 26 ЛЮТАГА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

НАША ПЯЦІГОДКА

ЛІДЗІЯ БЯЛЕЦКАЯ — старшыня Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Дзень 26 лютага 1956 года беларускае насельніцтва, пражываючае ў Польшчы, лічыць сваім святам. У гэты памятны нядзельны дзень прадстаўнікі беларускага насельніцтва ў зале ТППР у Беластоку паклікалі да жыцця сваю нацыянальную арганізацыю — Беларускае грамадска - культурнае таварыства. Магчымасць утварэння Таварыства ўзнікла толькі дзякуючы народнай уладзе, якая нацыянальным меншасцям, пражываючым у нашай краіне, адкрыла шырокія перспектывы развіцця сваёй нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па свайму зместу культуры. Напрамкі дзейнасці Таварыства акрэслены ў прынятым арганізацыйным З'ездам Статуце.

Сёння, з перспектывы пяці мінулых год, азіраючыся на пройдзены намі шлях, можам сказаць, што зроблена намі многа добрага. Аднак трэба сказаць і аб тым, што былі ў нашай працы і недахопы. Падсумоўваючы нашую дзейнасць, заўсёды перш за ўсё робім пералік і падлік існуючых у нашых вёсках самадзейных мастацкіх гурткоў, якіх у сучасны момант налічваецца каля 80. І гэта не выпадкова.

Таварыства галоўную сваю ўвагу звяртала на мастацкі рух, занядбоўваючы іншыя напрамкі нашай дзейнасці, а самае галоўнае — асветныя справы. Не найлепш выглядае чытальніцтва кніжак на беларускай мове ў павятовых і грамадскіх бібліятэках, усё яшчэ слабай з'яўляецца прапаганда беларускай

кніжкі, хоць пастунова ўзрастае лік беларускіх кніжак у бібліятэках і раўнамерна да гэтага росту павялічваецца лік чытачоў і лік пазычанняў. Таварыства намагаецца ліквідаваць гэтыя недахопы, арганізуючы ўсялякага роду асветныя конкурсы, аўтарскія сустрэчы і даклады. Аднак усё гэта яшчэ з'яўляецца недастатковым. На асветныя справы трэба звярнуць асаблівую ўвагу ў далейшай нашай дзейнасці.

Праца наша не з'яўляецца лёгкай. Нам найчасцей прыходзіцца яшчэ цярэбіць сабе дарогу, пракладаць яе ўпершыню. Не маючы вялікага вопыту, часта прыходзіцца і блудзіць, марнаваць надарэмна свае сілы. А сіл гэтых, трэба сказаць, не ёсць замнога. Да нашай працы не маем арміі людзей; праводзяць яе пераважна ахвярныя адзінкі. На жаль, усё яшчэ не ўдаецца нам прыцягнуць да працы ў Таварыстве шырэйшага актыву, слаба працуюць члены Галоўнага Праўлення БГКТ. Гэтая праца найчасцей кладзецца на плечы штатных працаўнікоў Таварыства, якім нярэдка бывае яна не пад сілу і таму яны часта знеахвочваюцца і адыходзяць. Кадравая плыннасць з'яўляецца таксама сур'ёзным нашым недахопам. Людзі, якія прыходзяць да працы ў Таварыстве, працуюць больш ці менш плённа і калі ўжо набіраюць вопыту — адыходзяць. З іх вопыту найчасцей не прыходзіцца карыстаць тым, якія прыходзяць на іх месца.

Сур'ёзным недахопам у нашай дзейнасці з'яўляецца і тое, што часта мы працуем у адзіночку, не спалучаючы сваёй дзейнасці з існуючымі ў тэрэне грамадскімі і культурна - асветнымі арганізацыямі, якія дзейнічаюць у нашым асяроддзі і часта выконваюць гэтую ж самую працу.

Нашая арганізацыя ўсё яшчэ не з'яўляецца масавай. Тры тысячы членаў Таварыства і пяць тысяч тыражу «Нівы» на 200 тысяч беларускага насельніцтва — гэта надта заніжаныя лічбы, якія не могуць нас задавальняць і цешыць. І ў гэтай галіне трэба нам шмат папрацаваць, каб становішча радыкальна змянілася на лепшае.

Нехта можа сказаць, што ў дзень нашага юбілею, замест таго, каб рабіць падлік дасягненняў — а трэба сказаць, што маем ужо чым пахваліцца —

(Працяг на стар. 2)

Новы будынак Беларускага ліцэя ў Бельску.
Артыкул аб ліцэі п. з. «Помнік нашых дзён» чытай на стар. 4—5

НА НАШАЙ НІВЕ

Актывістам БГКТ прысвячаю

Імкнемся думкамі да тых хвілін,
Што святам у жыцці былі вялікім.
Які ж каштоўны гэта быў пачын,
Што да жыцця БГКТ паклікаў!

Усё, што ў марах мелі мы і снах
Нам раптам з'явай сталася жывою.
На жыццедайны, новы, светлы шлях
Мы выйшлі згуртаванаю сям'ёю.

Яшчэ шмат працы маем на шляху,
Хай кожны працу гэтую разгорне!
Нясем прагрэс і веды пад страху,
На ніве роднай сеем шчасця зёрны.

Вось ўжо ўзышла і зелянее рунь,
Надыйдзе час — яна закаласіцца.
Мы працы плён збярэм да нашых пунь,
Сваім багаццем будзем ганарыцца.

ВІКТАР ШВЕД

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

Як вы ацэньваеце дзейнасць БГКТ?

У сувязі з пятай гадавінай заснавання Беларускага грамадска - культурнага таварыства мы звярнуліся да некалькіх асоб з наступнымі пытаннямі:

1) Як вы ўспрынялі вестку аб заснаванні БГКТ?

2) Як вы ацэньваеце дагэтуляшнюю дзейнасць Таварыства?

3) Чаго вы жадаеце Таварыству ў яго далейшай дзейнасці?

А вось адказы на гэтыя пытанні:

Першы старшыня ГП БГКТ — АЛЯКСАНДР ДАВІДЗЮК

1) Пакліканне да жыцця БГКТ прыняў я з вялікім задавальненнем. Думаю, што ўсе беларусы, жыхары нашай краіны, наглядна пераканаліся, што інтэрнацыяналістычныя асновы палітыкі нашай партыі і народнай улады не з'яўляюцца пустаслоўем, але маюць канкрэтнае застасаванне ў практыцы.

2) Таварыства за час пяцігоддзя сваёй дзейнасці зрабіла вялікі крок наперад. Асабліва відавочна гэта ў галіне культурна - асветнай дзейнасці. Маю тут перш за ўсё на ўвазе орган Таварыства — «Ніву». Публікацыі «Нівы» сталіся вельмі цікавымі і атракцыйнымі. Вялікай папулярнасцю ў насельніцтве карыстаюцца сустрэчы з маладымі беларускімі паэтамі і празаікамі, якія наладжвае Галоўнае Праўленне. Шырокую папулярнасць здабыў сабе Беларускі калектыў песні і танца, які існуе пры Галоўным Праўленні. Людзі яго любяць, дамагаюцца выступленняў. І гэта не толькі ў беларускім асяроддзі, але наогул.

Добра таксама развівае Таварыства і эканамічную дзейнасць.

Усё гэта з'яўляецца доказам, што ў дзейнасці Таварыства наступіла поўная стабілізацыя БГКТ сталася неабходным у жыцці беларускага насельніцтва.

3) Жадаю далейшага арганізацыйнага ўмацавання Таварыства, і, у першую чаргу, умацавання гурткоў. Менавіта, у гуртках павінна канцэнтравацца праца Таварыства.

Першы сакратар Павятовага Камітэта ПАРП у Гайнаўцы — ПЕТР САНЮКОВІЧ

1) Калі арганізавалася Таварыства, я ў той час працаваў у Элцкім павеце. І хаця ў гэтым павеце не было беларускага асяроддзя, аднак вестку аб утварэнні БГКТ я ўспрыняў са зразуменнем. Калі разыходзіцца аб Гайнаўшчыну, дык утварэнне Таварыства было тут асабліва патрэбным і карысным. У нас жа на Гайнаўшчыне асноўная маса насельніцтва бела-

рускай нацыянальнасці. Таму ўтварэнне БГКТ прычынілася да лепшага самапачуцця беларускага насельніцтва, я б нават сказаў, да павышэння сваёй нацыянальнай горда ці. І гэта добра.

2) Лічу, што Таварыства ў перыядзе сваёй пяцігадовай

(Працяг са стар. 3)

Гэта было...

...26 лютага 1956 г. У памяшканні В.П. Т.П.П.Г. адбыўся І-шы З'езд Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Філіп Кізевіч — былы дзеяч КПЗБ і ТБШ — адкрывае З'езд.

НАША ПЯЦІГОДКА

(Працяг са стар. 1)

мы сканцэнтраваліся на недахопах у нашай працы. Аднак, калі ўспамінаем аб недахопах, гэта яшчэ не сведчыць аб нашай слабасці. Калі мы прызнаемся да недахопаў, калі мы іх бачым, будзем пакладаць усе намаганні на тое, каб гэтыя недахопы як найхутчэй ліквідаваць.

Верым, што так у працы, як і ў ліквідацыі нашых недахопаў дапаможа нам шырэйшы актыў Таварыства. Верым, што ў наступных нашых юбілеях падлік дасягненняў будзе яшчэ больш плённы, што наша праца прынясе нам багаты ўраджай.

Таму ўсім, каму толькі ляжыць на сэрцы дабро Таварыства, хто хоча далажыць сваю цаглінку да яго развіцця жадаем як найбольшых поспехаў у новай нашай пяцігодцы!

Людзі БГКТ

Уладзімір Навіцкі

Першы перыяд дзейнасці на беларускай ніве Уладзімір Навіцкі распачаў у роднай вёсцы — Грыбоўцах — у Беластоцкім павеце. Быў актыўным членам Беларускай сялянска - рабочай грамады ад часу яе заснавання аж да роспуску. Быў скарбнікам гуртка, загадваў справамі прапаганды. Пасля прымаў актыўны ўдзел у працы ТБШ. У сваім гуртку ён займаўся збіраннем і папулярызацыяй роднага друкаванага слова.

Пасля вызвалення ўступіў у рады ППР. У працы сваёй партарганізацыі часта ставіў справы развіцця роднай культуры ў вёсцы.

Ад 1949 года жыве ў Беластоку. Ад заснавання Таварыства застаецца яго членам. Актыўна ўключаецца ў працу Беластоцкага гарадскога гуртка БГКТ, а затым — гарадскога аддзела. Распаўсюджвае «Ніву» сярод блізкіх знаёмых. У 1957 годзе У. Навіцкі быў выбраны ў праўленне Беластоцкага гуртка БГКТ. Яго прапановы адносна працы гуртка заўсёды сустракаліся з адабрэннем усіх членаў. У час II канферэнцыі Беластоцкага гарадскога аддзела Таварыства ў 1930 г. быў выбраны членам праўлення гэтага аддзела і членам арганізацыйнай камісіі.

Сцяпан Зенюк

Маленькая вёсачка Шастакова ў Гайнаўскім павеце. Адсюль Сцяпан Зенюк паступіў у Педагагічны ліцэй у Бельску Падляшскім, які скончыў у 1953 годзе. Шчасце сваё бачыў С. Зенюк толькі ў педагагічнай працы. Вучыць дзяцей на роднай мове, працаваць у беларускім асяроддзі, прычыняцца да развіцця роднай культуры. І таму С. Зенюк вырашыў быць настаўнікам.

Першы З'езд Таварыства выклікаў у ім вялікі ўздым і бадзёрасць. На працягу некалькігадовай дагэтуляшняй настаўніцкай працы ў пачатковай школе ў Гарадку, дзе ён з'яўляецца выкладчыкам беларускай мовы і геаграфіі, заўсёды прымаў і прымае дзейсны ўдзел у грамадскай дзейнасці на беларускай ніве. Многа часу прысвячае працы ў школьным мастацкім гуртку, а яшчэ больш у гарадоцкім калектыве мастацкай самадзейнасці, дзе выступае ў драматычнай і харавой секцыях. Дзейсны ўдзел прымае таксама арганізацыйнай працы мясцовага гуртка БГКТ.

Сябра Сцяпан Зенюк дбае таксама і аб сваёй прафесіі. Ён скончыў беларускую філалогію пры Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку. (мк)

ЖЫВОЕ СЛОВА

Мастацкі самадзейны рух у вёсках Беласточчыны канчаткова замацаваў свае асновы. Амаль што ў кожнай трэцяй вёсцы дзейнічае гурток мастацкай самадзейнасці.

Гурток мастацкай самадзейнасці з вёскі Семяноўка (Гайнаўскі павет) ставіць толькі першыя крокі. Арганізаваўся ён у апошнім сезоне. Калектыў налічвае каля 20 асоб. Працуе ён пад мастацкім кіраўніцтвам мясцовай акушэркі Ніны

«Пярэстая красуля» ў выкананні самадзейнікаў з Вітава.

Буры. Іхнюю праграму складаюць песні, скетчы і гумар.

Таксама маладым гуртком мастацкай самадзейнасці з'яўляецца калектыў пры гуртку Саюза сялянскай моладзі ў вёсцы Вітава (Гайнаўскі павет). Гуртком кіруе старшыня гуртка ССМ Янка Малмышка. Калектыў згуртоўвае 15 асоб. Падрыхтаваў ён дзве п'есы, «Боты» і «Пярэстая красуля», ды шмат песняў і скетчаў. Яго мастацкую «прадукцыю» глядзелі ўжо жыхары Вітава (7 студзеня), Палічнай (14 студзеня) і Дубіч Царкоўных (21 студзеня).

Падобную гісторыю мае драмгурток з Тымянкі ў Сямяцічкім павеце. Праўда, арганізацыйныя спробы распачаліся тут яшчэ два гады таму, але толькі ў апошнім сезоне гурток замацаваў свае асновы. Кіруе ім фельчар з мясцовага пункта аховы здароўя Юрка Івашкевіч. Самадзейнікі з Тымянкі перш за ўсё добра абдумалі арганізацыйны бок сваіх мастацкіх пачынанняў. Вядома, што не кожная вёска мае залу са сцэнай. Вырашылі яны тады зрабіць сваю пераносную (а дакладней — перавозную) сцэну. Грошай на гэтую мэту ніхто ім не даваў і яны ад нікога іх не прасілі. Са сваіх складчын стварылі ўласны фонд. Нямнога гэтага было, бо ўсяго 500 зл., але на пачатак хапіла. Пераносная сцэна была зроблена. Калі калектыў атрымаў крыху грошай з продажу білетаў, складчыны на сцэну былі звернуты членам гуртка. За тое, што асталося ў «касе», самадзейнікі зрабілі пераносную дэкарацыю. Першай іхняй сцэнічнай пастаноўкай была камедыя А. Фрэдры «Пасажная едыначка». Пастаноўка падрыхтавана была ўмела і старанна. Самадзейны мастацкі гурток (так ён афіцыйна завецца) выступіў у Тымянцы, Нурцу і Вульцы.

Тымянскія гурткоўцы рыхтуюць ужо другую сваю мастацкую пастаноўку. Складацца яна будзе з беларускіх і польскіх вершаў, песняў і скетчаў.

Найстарэйшым гуртком, які давялося мне сустрэць у апошнім часе, ёсць калектыў з вёскі Ляшукі. Існуе ён і дзейнічае з пэўнымі перапынкамі ад 1948 года. Згуртоўвае каля 30 асоб.

Калектыў мастацкай самадзейнасці з Ляшукоў у Гайнаўскім павеце прыехаў у суседнюю вёску — Семяноўка.
На здымку: частка членаў гуртка.

Шмат часу, энергіі і ўвагі прысвячаюць яму настаўнікі з мясцовай школы Аляксандр Харкевіч і Аляксей Харкевіч. Першы з іх з'яўляецца кіраўніком пачатковай школы ў Ляшуках. Пад яго кіраўніцтвам гурток падрыхтаваў у апошнім сезоне п'есу «Толькі так», сатырычны твор «Прывітальнае слова» Віктара Шведа і шмат іншых беларускіх вершаў і песняў, у прыватнасці, з «Арцелі Андрэя Самасея».

Зразумела, іншы гурткі маглі б пахваліцца не меншымі дасягненнямі. Найважнейшае аднак тое, што ў нашых вёсках рух мастацкай самадзейнасці набірае размаху, што праганяе з вясковага асяроддзя аднастайнасць і нуду, што прыносіць селяніну жывое слова, што стварае магчымасць мастацкіх перажыванняў. З радасцю заўважаецца факт, што шмат інтэлігенцыі, якой даводзіцца пастаянна пражываць у вёсцы, актыўна ўдзельнічае ў гэтым руху, а нават больш — з'яўляецца арганізатарам гэтага руху.

Жыхары Дубіч Царкоўных з зацікаўленнем глядзяць выступленне самадзейнікаў з Вітава.

В. РУДЧУК

фота Г. РАГАЗІНСКІ

ЯК ВЫ АЦЭНЬВАЕЦЕ ДЗЕЙНАСЦЬ БГКТ?

(Працяг са стар. 1)

дзейнасці мае відавочныя дасягненні. У вёсках існуюць гурткі Таварыства, якія ўсё больш развіваюць сваю працу. Вельмі добра таксама, што ў працы Таварыства назіраецца ўсё большы ўдзел настаўнікаў. Аднак найбольшыя дасягненні, на маю думку, мае Таварыства ў руху мастацкай самадзейнасці. Але, як мне здаецца, Таварыства ўсё яшчэ мае замалую сувязь з беларускім насельніцтвам. Вось, напрыклад, у нашым павеце ёсць звыш 142 вёскі. А гурткі Таварыства існуюць толькі ў 30 вёсках. Гэта ж зусім мала, як і ўмовы Гайнаўшчыны.

Ну і яшчэ адна, на маю думку, вельмі важная справа. Гурткі Таварыства абавязаны больш чым дагэтуль уключацца ў агульныя справы вёскі. Толькі ў такім выпадку змогуць яны стацца неабходнымі у жыцці сялян.

3) Хацелася б пажадаць Таварыству больш цеснай і шырэйшай сувязі з беларускім насельніцтвам. Хацелася б таксама, каб Таварыства садзейнічала ў паглыбленні ведаў нашага грамадства аб Савецкай Беларусі. Дзеля гэтага, несумненна, трэба больш кантактаў з БССР.

Старшыня спулдзельні прадукцыйнай у Бельшчызне, Гайнаўскага павета — ВЕРА ЛЕЎЧУК

1) Аб існаванні Таварыства даведалася недзе ў 1958 годзе. Вестку гэтую ўспрыняла з вялікай радасцю. Таварыства дапамагае нам беларусам нейк больш пэўна адчуваць сябе. Калі я аднойчы ў Гайнаўцы першы раз пачула нашыя беларускія песні ў выкананні мастацкага калектыву пры Галоўным Праўленні, дык паверце, адчувала сябе як бы другі раз на свет нарадзілася. Сэрца маё запоўніла вялікая радасць, а з другога боку жаль, што раней не магла такога чагось паслухаць; ды пабачыць.

2) На маю думку, Таварыства ўсё яшчэ недастатковую ўтрымлівае сувязь з вёскамі. Ну, вось хаця б і ў нашай вёсцы яшчэ дагэтуль няма гуртка БГКТ. А тут жа ўсе беларусы.

3) Хацелася б пажадаць Таварыству, каб яшчэ лепш развівала нашыя беларускія справы. Каб больш да сваёй дзейнасці ўцягвала вясковую моладзь. Ну і, што бадай найважнейшае для мяне, каб Таварыства дапамагло нам наладзіць трывалы кантакт з калгаснікамі Савецкай Беларусі.

Прафесар Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку — ВІТАЛЬД СЛАВІНСКІ

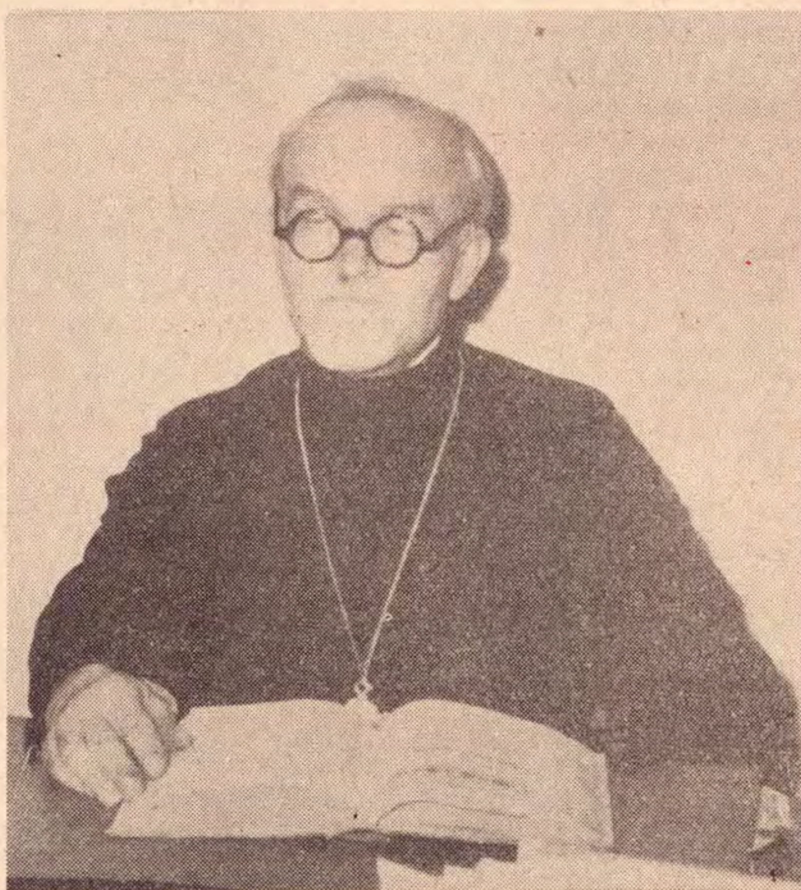

1) Вестка аб заснаванні грамадска-культурнай арганізацыі беларусаў вельмі мяне ўсцешыла. Я шмат год блізка сутыкаўся з беларускай інтэлігенцыяй, якая звярнула маю ўвагу сваёй невычэрпнай энергіяй і адданасцю народным масам. У маёй памяці назаўсёды засталіся самыя прыемныя ўспаміны аб Янку Купале і Францішку Багушэвічу, якіх я асабіста ведаў. Назіраючы іх і іх асяроддзе, я пераканаўся ў жыццяздольнасць беларускага народа, у яго таленты. Таму да нашых дзён з'яўляюся прыяцелем беларусаў, таму заснаванне Таварыства ўспрыняў з такой радасцю.

2) Мне цяжка паўсядзённа сачыць за працай БГКТ. Прафесіянальныя абавязкі проста праглынаюць мяне. Аднак магу выразіць нейкі погляд на гэтую справу. Не адмаўляючы значных дасягненняў Таварыства, хачу падкрэсліць, што яно яшчэ замала выходзіць са сваёй працай навонкі. Маю тут на думцы, у прыватнасці, даклады, лекцыі для самай шырокай грамадскасці Беласточчыны. Варта, каб яна больш ведала аб багатай спадчыне польска-беларускіх культурных узаемаадносін.

3) Хочацца пажадаць яму больш бадзёрасці і смеласці ў дзейнасці.

Дэкан Беластоцкай акругі, Пратаіерэй — ВЯЧЭСЛАЎ РАФАЛЬСКІ

1) Утварэнне БГКТ я ўспрыняў як найлепш. На маю думку, беларускаму насельніцтву з'яўляецца неабходнай свая нацыянальная арганізацыя.

2) Дзейнасць Таварыства вельмі добрая, бо яна служыць народу. Найлепш ацэньваю выдавецкую дзейнасць і ў асаблівасці выдавецтва каляндара.

3) Жадаў бы, каб Таварыства больш займалася гаспадарчымі справамі. Гэта вельмі патрэбна жыхарам вёсак. А наогул разумею, што вашая дзейнасць прыносіць вялікую карысць беларускаму насельніцтву і таму лічу, што БГКТ вельмі патрэбнае і неабходнае.

Песні ў аўтобусе

Аднойчы давялося мне ехаць аўтобусам ПКС з Беластока ў Ялоўку. Быў святочны дзень. Раніца. Аўтобус бітком набіты пасажырамі. А пры дзвярах яшчэ ціснецца дзесяткаў два. Адтуль чуецца сумятня, лаянка.

— Спакойна, грамадзяне, спакойна. Больш, як палажана не вазьму. Самаход ка не з гумы, — пераконваў пасажыраў кандуктар.

Мала гэта дапамагала. Кожнаму ж трэба ехаць. Вось у аўтобус сілком уваходзіць таўставатая цётка ў кажушку, з клункам і карзінай у руках. Яна намагаецца прысесці ля пажылога дзядзькі ў шапцы - вушанцы. Кладучы клунак на паліцу, цётка скідае дзядзькаву вушанку. Па ёй топчуць нагамі.

— Куды прэшся, чортава насенне, — ускіпеў дзядзька. — Не бачыш, чалавек сядзіць, на галаву лезеш.

— А ты падсунься, суперсон. Бач ты, рассеўся як курыца на яйках, не падступішся. Нябось, таксама як і ты плаціла, — не засталася ў даўгу цётка.

Калі аўтобус рушыў, пасажыры яшчэ доўга не суніміліся. То ў тым, то ў іншым баку аўтобуса ўспыхвалі сакавітыя лаянкі. Але раптам пачуліся чыстыя акорды гармоніка, а ўслед за імі, маладыя, здаровыя галасы зацягнулі «Ой ляцелі гусі з броду». У аўтобусе прыціхлі.

— Бач ты, старынную ведаюць, — прагаварыла ў захапленні цёта ў кажушку.

— Малайцы, — са шчырасцю сказаў дзядзька ў шапцы вушанцы. — Да чаго ж чалавеку душу кранаюць, — дабавіў ён, падымаючы да вачэй хусцінку.

— Вы гэта, што? — звярнулася да яго здзіўленая цёта.

— Шэсць месяцаў дома не быў, — загаварыў дрыжачым голасам дзядзька. — Усё на заробках у Ольштынскім. Адвык ад свайго. А тут такая песня, вы разумееце...?

— Разумею, чаму ж не, — адказала цёта. — Я вось таксама ў Лодзі, у дачкі, прабыла месяцаў два.

Яны паглядзелі адзін на другога даўжэй і ветліва ўсміхнуліся.

— Як жывецца дачцы? — пацікавіўся дзядзька.

— Нічога сабе жыве. Працуе ў тэкстыльнай фабрыцы ткачыхай. Муж таксама там. Зарабляюць някепскія грошы. Нядаўна тэлевізар сабе купілі. Вось дык цуда! Сядзіш сабе як у кіно, ды ўзіраешся, — захаплялася цёта.

— Так, — прагаварыў дзядзька, — людзі цяпер пачалі зусім інакш жыць. Тэхніка, яна вядома, шмат дапамагае чалавеку.

А песні плылі адна за другой. Гармонік пераліваўся і падчас аж заходзіўся.

Хлопцаў было трох. Той, што з гармонікам, маладзенькі такі, бялявенькі, са звонкім голасам. Другі ніжэйшы, але больш шырокі ў плячах. Ён цягнуў чыстым барытонам. Трэці высокі, чарнявы, як цыган здаравяка з кучаравай чупрынай, падцягваў басам.

— Вы прысядзьце, — звярнулася да таго, што з гармонікам, цёта ў кажушку.

— Нічога, ногі ў мяне маладзейшыя, не забаляць, адказаў ён весела.

— А ўсё ж прысядзьце. Так зручней будзе, — шчыра прасіла цёта.

— Ды, сядзіце вы ўжо, — загаварыў дзядзька ў шапцы вушанцы. Мне, мужчыне, зручней пастаяць. — Сядай сынок, — звярнуўся ён да гарманіста, устаючы.

З Беластока ў Бахуры будзе за 50 кіламетраў. Увесь час гэтай дарогі запоўніў песенны рэпертуар здольных самадзейнікаў. У Бахурах хлопцы, ветліва развітаўшыся, выйшлі з аўтобуса. Застаўшыеся пасажыры доўга ім махалі рукамі.

— Гэта бахуроўскія, — сказаў нехта ў аўтобусе. — У Беластоку працуюць, а святам дамоў прыязджаюць.

— Малайцы, — сказаў яшчэ раз дзядзька, сядаючы на сваё месца.

Самаход крануў. У ім зрабілася ціха, ціха. І хоць далей было цесна, але ніхто больш не сварыўся.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Гэта было...

...у Варшаве, восенню 1956 г. Першы экзамен на беларускую філалогію Варшаўскага Універсітэта.

ЯК ВЫ АЦЭНЬВАЕЦЕ ДЗЕЙНАСЦЬ БГКТ?

(Працяг са стар. 3)

Кіраўнік пачатковай школы ў Парцаве, Б ьскага павета ЯЗЭП АЛЬШЭЎСКІ

1) Вестку аб арганізацыі Таварыства прыняў з вялікім задавальненнем.

2) Працу Таварыства ацэньваю дадатна. Шмат поспехаў мае Таварыства асабліва на ніве культурнай дзейнасці. Не малыя дасягненні назіраюцца і ў развіцці беларускага школьніцтва.

3) У далейшай дзейнасці Таварыства павінна болш прысвяціць часу арганізацыйным справам. Гэта асабліва патрэбна ў нашым павеце. Нашыя актывісты ўсё яшчэ мала ўключаюцца да гэтых спраў. Дык хацелася б, каб актывісты Таварыства былі больш актыўнымі і каб усё больш павялічвалася б колькасць членаў.

Гаспадар з Рэйска — ВАСІЛЬ ПЭШКО

1) Урадавала мяне гэта. Нарэшце, падумаў я, нашая мова і культура арганізаваным чынам будзе падтрымоўвацца і гэтым самым паставіцца бар'ера да яе занядпаду.

2) За пяць год шмат зроблена. З усяго магчыма найважнейшае тое, што ў поўнай меры паднята нацыянальная гордасць беларуса, пражываючага ў Польшчы, што перастаў адчувацца камплекс ніжшасці і што чуецца ён сапраўдным гаспадаром сваёй краіны і супольна з цэлым народам будуе сацыялізм.

3) Хацелася б пажадаць у далейшай дзейнасці нашаму Таварыству, каб яно не спыняла працы з нашай моладдзю, якая ахвотна горнецца да мастацкай самадзейнасці, больш звяртала ўвагі на старэйшых людзей, каб знайшла формы працы з такімі як я, 40 і 50-гадовымі людзьмі на вёсцы. Ну, вядома, больш прапагандысты, больш дакладаў сярод сялян.

ПОМНІК НАШЫХ

Гэтае месца пры вуліцы Каперніка ў Бельску Падляшскім афіцыйна называлася «Плянтамі». Была гэта пустка, па якой свабодна гуляў вецер ды козы час ад часу выходзілі на прагулку. Розныя былі намеры ў мясцовых улад адносна загаспадаравання гэтага месца.

Тымчасам яшчэ ў 1944 годзе, услед за наступаючай на захад вызваліцельнай — Чырвонай Арміяй — згуртоўваецца ў Бельску Падляшскім група энтузіястаў - настаўнікаў. Арганізуе яна тут гімназію і ліцэй з беларускай мовай навучання. Гэтая школа змяшчалася ў двух жыллёвых будынках увогуле не прыстасаваных да ўмоў педагагічнай працы. Аднак ужо ў 1946 годзе з гэтай школы выходзяць першыя выпускнікі з атэстатам сталасці.

Праходзяць яшчэ тры гады. Умовы беларускай школы ў Бельску крыху палягшаюцца. Арганізуецца пачатковая школа і агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання, які памяшчаецца ў гмаху пры вул. Міцкевіча 144. Дырэктарам гэтай школы назначаецца Яраслаў Васільевіч Кастыцэвіч — актыўны арганізатар беларускага школьніцтва ў Бельску з першых дзён вызвалення.

Ідуць гады. У Бельскі ліцэй прыбывае ўсё больш і больш вучняў. Першага верасня 1949 г. працавалі там толькі 3 настаўнікі, якія вучылі 47 вучняў. У апошнім школьным годзе ў Бельскім беларускім ліцэі працуюць ужо 22 настаўнікі, вучыцца звыш 400 вучняў. У гмаху пры вул. Міцкевіча 144 стала вельмі цесна. Трэба было шукаць спосабу на вырашэнне гэтай праблемы. Дырэктар Кастыцэвіч супольна з актывам Бельскага аддзела БГКТ выйшлі з прапановай пабудовы новага гмаху для беларускай школы ў Бельску. Гэтую прапанову падтрымалі ГП БГКТ і Куратарыум. Гэтакім чынам прапанова сталася пастановай аб пабудове асобнага гмаху для патрэб беларускай школы ў Бельску. Для дырэктара Кастыцэвіча пачаліся цяжкія дні. Яму ж ужо 64 гады. Але шчырае адданне справе дадавала яму сіл і энергіі. Прыходзілася яму, апрача нармальных абавязкаў, часта пабываць у Беластоку, каб прыспешыць афармленне розных спраў. Сёння ён адзначае:

— Пабудавалі мы гэты гмах дзякуючы ўсебаковай дапамозе партыйных і адміністрацыйных улад у Бельску і ў Беластоку, дзякуючы непасрэднай дапамозе Куратарыума і асабіста куратара Чэслава Лойкі. Шчырая падзяка належыцца таксама інжынеру Кузёле, пад кіраўніцтвам якога датэрмінова была апрацаваная тэхнічная дакументацыя і кіраўніцтву будаўлянага прадпрыемства ў Бельску, якое згодна з планам выконвала ўсе працы.

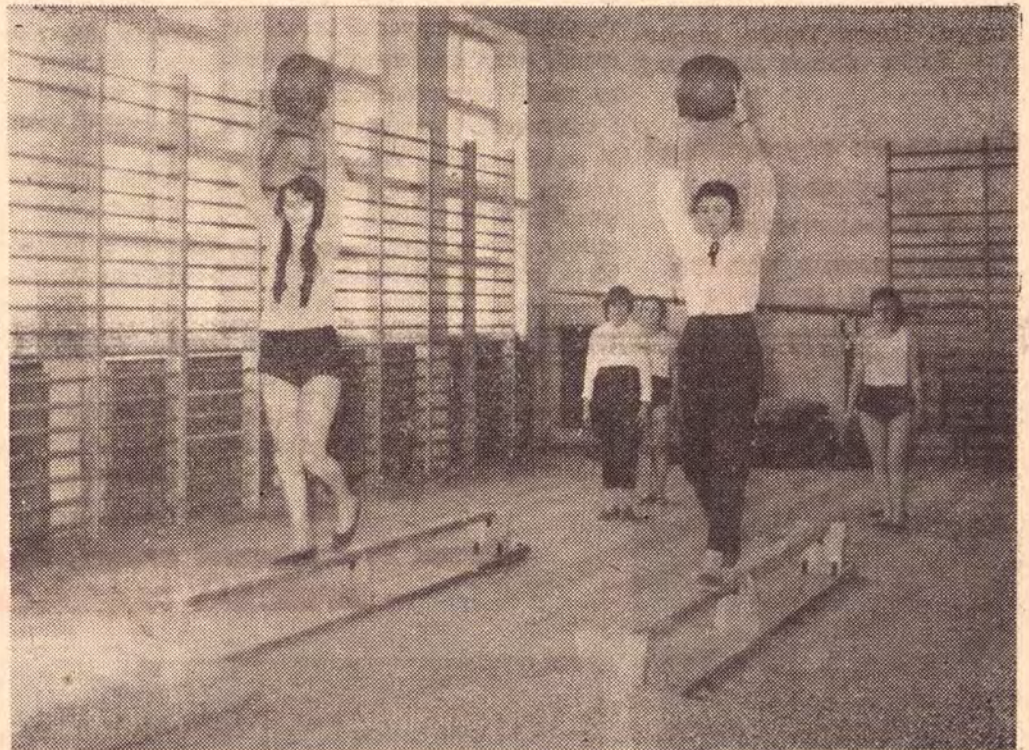
Так, падзякаваць ёсць за што. Красуецца зараз над Бельскам гэты прыгожы, прасторны школьны гмах, там, дзе калісь была пустка.

Беларускі ліцэй у Бельску адзначае радасны юбілей — 15 год свайго існавання. Больш за палавіну выпускнікоў гэтага ліцэя штогод ідзе вучыцца ў вышэйшыя навуковыя ўстановы. Сярод іх ужо ёсць 65 дыпламаваных інжынераў, шмат медыцынскіх і ветэрынарных работнікаў, многа магістраў фармацыі ды іншых навук. Каля 200 выпускнікоў працуе настаўнікамі. Ёсць школы, як у Зубаве, Пасынках, Рыбалах, дзе ўсе настаўнікі — былыя вучні Бельскага беларускага ліцэя. Сярод чатырох магістраў, якія працуюць у аптэцы ў Бельску, трох вучылася ў беларускім ліцэі.

Гэта далёка не поўны пералік дасягненняў, якімі можа ганарыцца беларускі ліцэй у Бельску. У новым будынку, пры непараўнальна больш карысных умовах і ўсебаковай педагагічнай працы, вынікі будуць напэўна яшчэ значна большыя.

Дзень 11 лютага 1961 года залатымі літарамі запісаўся ў гісторыі беларускага ліцэя ў Бельску. Перааказана ў карыстанне новы прасторны гмах Беларускага ліцэя. На гэтай радаснай урачыстасці, у прыватнасці прысутнічалі: (злева направа) куратар — Ч. Лойка, прадстаўнік Міністэрства ўнутраных спраў — А. Лашкоўскі, дырэктар Бельскага беларускага ліцэя Я. Кастыцэвіч, старшыня ГП БГКТ — Л. Бялецкая і дырэктар Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы — А. Тропак.

Урокі па фізкультуры ў прасторнай, багата абсталяванай залі. На здымку: вучаніцы з XI класа.

Вучні, прыходзячы ў школу, накіроўваюцца найперш у гардэроб. Пакінуўшы тут сваю верхнюю вопратку і боты, можна ісці да класа толькі ў мяккіх пантофлях.

Тэкст **ВІКТАРА РУДЧЫКА**

Здымкі **ГЕНРЫКА РАГАЗІНСКАГА**

ДЗЁН

Урокі фізікі, хіміі ці біялогіі больш цікавыя і зразумелыя, калі яны адбываюцца ў кабінетах, багата абсталяваных шматлікімі дапаможнікамі. Дырэкцыя ліцэя закупіла такіх дапаможнікаў на суму 750 тыс. злотых. На здымку: урок у біялагічным кабінеце. У школе ёсць яшчэ фізічны і хімічны кабінеты.

На занятках ручных прац вучні пад кіраўніцтвам настаўніка Фёдара Асы вырабляюць шматлікія патрэбныя школе рэчы. Тут практычна ажыццяўляецца праграма палітэхнізацыі школы. У новым гмаху створаны для гэтага як найлепшыя ўмовы.

ПРЫЕМНАЯ СУСТРЭЧА

Даўно ўжо ў Кузаве (Гайнаўскі пав.) мы не бачылі такіх гасцей, як 19 студзеня г. г. У гэтую маляўнічую вёсачку прыехаў мастацкі калектыў з Пілік (Бельскі павет). Маладых самадзейнікаў запрасіла моладзь з Кузавы, якая хацела супольна правесці час са сваімі сябрамі, бліжэй з імі пазнаёміцца.

Выступленне пачалося дакладна ў 19 гадзін. У вясковай святліцы не асталося ніводнага вольнага месца. Тут прыйшлі не толькі жыхары Кузавы, але таксама і з суседніх вёсак. Усіх прысутных прывітаў калектыў польскім народным танцам — мазурам. А потым адна па другой нясліся вясёлыя эстрадныя мелодыі ў выкананні аркестра мандалістаў пад кіраўніцтвам Пятра Нявінскага. Хто ж прыгажэй заспявае песню аб малой сінявокай «Люцынцы» ад Любы Ганін. Яе сяброўкі — Ірэна Бах і Лена Фалькевіч заслугоўваюць таксама на пахвалу. Іх належным чынам ацанілі шматлікія гледачы. Пасля кожнай песні доўга не сціхалі бурныя воплескі. Усім найлепш спадабалася «Лясная песня», якую выканаў дуэт — Люба Ганін і Ірэна Бах. Трэба адзначыць, што не толькі дзяўчаты пакінулі па сабе добры ўспамін. Коля Сідорскі, Пеця Макацэвіч і Павел Жукоўскі сваёй ігрой на інструментах пакарылі сэрцы кузаўскіх дзяўчат. Падкрэслім, што вельмі ўдала вяла ўсю праграму гуртка Насця Дабжынеўская. Пятро Нявінскі і Здзіслаў Кавальчык так бадзёра гралі на гармоніках, што ў часе танцаў моладзі не хапала вольнай хвіліны на адпачынак.

Хутка праляцела ноч. Ужо час развітацца са сваімі мілымі сябрамі з Пілік. На развітанне Коля Сідорскі сказаў: — Не сумуйце, сябры, незадоўга ізноў сустрэнемся з вамі!

Мацейка

АБЫ БОЛЬШ ТАКІХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ

У ліпені мінулага года ў Войшках (Бельскі пав.) заснаваўся гурток вясковых гаспадынь, які вельмі энергічна ўзяўся за работу. У прыватнасці, па ініцыятыве гэтага гуртка і гуртка БГКТ быў арганізаваны пры школе курс крою і шыцця, які працягваўся ад 20.X.1960 г. да 3.II.1961 г. Гэты курс закончыла каля 20 жанчын — жыхарак Войшак і Заячкаў. Курсанткі выказваюць падзяку сваёй выкладчыцы Марысі Грыгарук, якая намагалася даць ім як мага найбольш ведаў. Трэба адзначыць, што курсанткі шмат скарысталі з заняткаў.

Уладзімір Корх

Войшкі

З жыцця БГКТ у Сямяціцкім павеце

У прасторных калідорах пачатковай школы ў Клюковічах адкрыта выстаўку — «З жыцця Беларусі». Апякуецца ёю актыў мясцовага гуртка БГКТ.

*

У Мілейчыцкай школе экспануецца выстаўка — «З жыцця БГКТ» у ліку 7 вялікіх стэндаў.

*

«Лявоніха» наведала 12.II. г. г. вёскі Клюковічы і Тымянка, дзе дала два канцэрты. Пабывала на іх 395 асоб — жыхароў гэтых мясцовасцей і аколіцы. Канцэртам «Лявоніхі» спадарожнічаў паэт Віктар Швед, які выступаў перад насельніцтвам з дэкламацыяй сваёй творчасці. Адбыліся таксама спецыяльныя гутаркі аб пяцігоддзі Беларускага Таварыства ў Польшчы. (ся)

Растуць рады БГКТ на Сакольшчыне

Нядаўна ў вёсцы Сідэрка (Сакольскі пав.) заснавана гурток БГКТ. У гурток уступіла 16 асоб. Выбрана таксама яго праўленне, у склад якога ўвайшлі: Янка Раманчук — старшыня, Люба Дзямянчук — сакратар і Ўладыслава Гарадзейчык — скарбнік.

ГуртКоўцы выказалі жаданне арганізаваць у сваёй вёсцы мастацкі самадзейны калектыў, які возьмецца за распрацоўку п'ес. У сучасны момант гуртКоўцы працуюць над падборкай адпаведных п'ес, якія пасавалі б да іх асяроддзя.

Пасля афіцыйнай часткі схода Янка Беразавец — член Літаб'яднання — прачытаў прысутным рад сваіх вершаў.

На заканчэнне ўсе прысутныя праспявалі некалькі беларускіх і польскіх песень. З песняю і пакінулі яны залу мясцовай школы. Янка

Вечар беларускай песні

Варшаўскі Аддзел БГКТ у сваім памяшканні 3 лютага 1961 г. наладзіў канцэрт у выкананні Беларускага народнага хору пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтва БССР Генадзія Цітовіча.

Канцэрт дэманстраваўся з магнетафоннай плёнкі, якую наіграла «Польскае Радыё» ў Варшаве. З прэлекцыяй аб жыцці і творчасці Генадзія Цітовіча і аб творчым развіцці хору пад яго кіраўніцтвам выступіў перад канцэртам Віктар Швед. Ш.

Людзі БГКТ

АЛЯКСАНДР РАФАЛОВІЧ

У 13 год цяжка перажываюцца няўдачы, няшчасці, асабліва тады, калі яны звязаны з самымі запаветнымі марамі. Так было і ў жыцці Аляксандра Рафаловіча. Ён прагнуў вучыцца. Але на гэта не хапала сродкаў. Адзінаццаціасабовая сям'я, невялікая гаспадарка ў Верхлессі на Сакольшчыне, хваравіты бацька — усё гэта перакрэслівала дзіцячыя планы і імкненні. А калі памёр бацька, дык аб вучобе Аляксандр перастаў нават і марыць. Трэба было працаваць, каб як-небудзь магла існаваць маці з дзевяцерыма дзяцьмі.

Аляксандр пайшоў у маёнтак Сцебалец каля Саколкі за парабка. Абшарніцкай эксплуатацыі палажыла канец савецкая ўлада ў 1939—1941 гадах. У гэтым часе Аляксандр Рафаловіч працуе ў савецкіх установах і адначасова вучыцца.

У гады нямецкай акупацыі яго арыштоўваюць гітлераўцы, саджаюць у турму, а пасля вывозяць у Германію. Пазней ён у радах Чырвонай Арміі змагаецца супраць нямецкіх захопнікаў. За народнай улады ў Польшчы Аляксандр Рафаловіч працуе ў Саколцы. Між іншым 2 гады працуе як сакратар Павятовага аддзела БГКТ. Зараз ён узначальвае сакольскі аддзел. Членам праўлення аддзела з'яўляецца ад пачатку яго заснавання.

Аляксандр Рафаловіч ужо 8 год з'яўляецца старшынёй Павятовага камітэта ЗСЛь. Апрача грамадскіх функцый у БГКТ (ён і член ГП), з'яўляецца радным ПРН і членам яе прэзідыума, сакратаром Павятовага праўлення сельскагаспадарчых гурткоў, намеснікам старшыні Павятовага камітэта Фронта народнага адзінства і членам некалькіх камісій.

Усе гэтыя функцыі сведчаць аб тым, што Аляксандр Рафаловіч у Саколцы карыстаецца заслужанай пашанай і аўтарытэтам. Ды з усіх функцый вывязваецца ён вельмі добра. У сваёй працы ён амаль штодзённа спатыкаецца з сялянамі. А каб сялянам падказаць, як прадуктыўней працаваць на гаспадарцы, неабходныя сельскагаспадарчыя веды. І гэтыя веды ён здабывае, бо завочна вучыцца ў Сельскагаспадарчым тэхнікуме ў Беластоку.

М. Х.

РЫГОР СЕМЯНЮК

Як і многім старэйшым зараз людзям, так і Рыгору Семянюку ў юнацкія гады не давялося пазнаць прыгажосці роднай мовы ў школе. Папоўніць гэтае трэба было самаму. Цяпер жа часта 63-гадовага Семянюка можна знайсці за чыткай кніжкі на беларускай мове. Цяга і любоў да роднага слова робяць чалавека дзейсным удзельнікам грамадскага жыцця ў сваім асяроддзі, не дазваляюць застацца за яго межамі.

Арганізаванне гуртка Беларускай сялянска - рабочай грамады ў Райках Р. Семянюк сустрэў з вялікім задавальненнем. Быў яго актыўным членам ад пачатку аж да роспуску. Потым член Таварыства беларускай школы, удзельнік шматлікіх падпольных сходаў актыву ў наваколлі Раек. З'яўляецца дэлегатам на І З'езд БГКТ. Арганізуе гурток Таварыства ў сваёй вёсцы і дапамагае арганізаваць гурткі і ў іншых вёсках. Нягледзячы на старэйшы ўзрост, працуе разам з малодшымі ў гуртку. Ён займаецца дэкламацыяй паэзіі.

ІІ З'езд Таварыства. Рыгора Семянюка бачым ізноў дэлегатам. Курс на далейшае актыўнае развіццё культуры вёскі. Семянюк цвёрда бярэцца за справу пабудовы святліцы. Аднавяскоўцы адабраюць каштоўную ініцыятыву. У 1959 годзе ён прыняўся за арганізацыйную працу над пабудовай святліцы. Прыемна было слухаць словы Р. Семянюка з трыбуны ІІІ З'езду БГКТ аб актыўнай працы гуртка ў Райках. Зараз у Райках красуецца прыгожы мураваны будынак новай святліцы. Ён з'яўляецца цэнтрам культурнага жыцця не толькі адной вёскі. У гэтым вялікая заслуга гуртка БГКТ і яго актыўнага дзеяча Рыгора Семянюка.

(мк)

ТАМ ДЗЕ ПАНАВАЎ КАЎТУН

— Навошта нам доктар? Жылі без яго нашыя дзяды, прадзеды і мы будзем жыць.

Так гаварылі некаторыя старэйшыя людзі ў Храбалах (Бельскі пав.) і другіх суседніх вёсках яшчэ на пачатку 1952 года.

Захварэе хто-небудзь, дык ляжыць пакуль не ачуняе. Прычэпіцца да каго - небудзь сур'ёзная хвароба, дык у Орлю да шаптухі паедзе. Калі і гэта не паможа — памірае.

— Ну, што ж, мабыць, такі ўжо лёс быў чалаве-

Асродак аховы здароўя ў Храбалах.

ка. Супраць яго нічога не зробіш, — скажуць пахаваўшы і разыдуцца.

А ўсё-такі, няглядзячы на такія разважанні, у 1952 годзе ў Храбалах арганізавана асродак аховы здароўя. Пры ім, у першую чаргу, арганізавана радзільны дом. Мала ў той час было ахвотных радзіць у гэтым доме.

— Неаднойчы сілком даводзілася забіраць жанчыну ў радзільны дом, — успамінае акушэрка Людміла Гурская. — Найбольш шкоды прыносілі людзям, — дадае яна, — бабкі - спецыялісткі ад радоў. А былі яны ў кожнай вёсцы. Таму і смяротнасць нованароджаных у той час была проста страшэнная. Гэтыя ж бабкі па нейкім часе вынаходзілі ў маленьстваў усялякія хваробы як каўтун, ружу, зала-

Фельчар Мікола Астапчук.

туху і зразумела лячылі іх сваім шаптунскім метадам, неаднойчы акалечваючы няшчаснае маленства на ўсё жыццё.

Аб працы асродка аховы здароўя расказвае нам фельчар Мікола Астапчук. Ён ужо чатыры гады з'яўляецца кіраўніком асродка.

— Цяпер ужо праца тут шмат спакайнейшая, — гаворыць фельчар. Поўнасцю ліквідаваны ў аколіцы (асродак абслугоўвае 10 вёсак) заразлівыя хваробы. Нават такую дзіцячую хваробу як «кшывіца», якая яшчэ дзесяць год таму назад панавала амаль у кожнай хаце, ліквідавана поўнасцю. У мінулым годзе не было ў нас ніводнага выпадку, каб дзіця хварэла «ангельскай хваробай».

Аднак найважнейшае дасягненне храбольскага асродка аховы здароўя то, мабыць тое, што з усёй аколіцы выціснуў бабак і разам з імі такія хваробы як: каўтун, залатуху ці ружу.

Усе жанчыны цяпер родзяць у добра абсталяваным радзільным доме. Тут яны маюць забяспечаную лекарскую апеку, тут атрымоўваюць падрабязныя ўказанні, як абыходзіцца з нованароджаным. Лекарская апека не канчаецца і тады, калі маці з маленствам пакідае радзільны дом. Акушэрка, або сам фельчар наведваюць яе часта ў перыядзе, пакуль дзіцё не закончыць трох гадоў жыцця. Такія наведванні асабліва карысныя маладым маткам, бо ў час наведвання акушэрка навучае, як, калі і чым карміць маленства, як яго апранаць і наогул, як з ім абыходзіцца. Дзякуючы гэтай пастаяннай апецы, смяротнасць сярод народжаных у радзільным доме ліквідавана поўнасцю. А акушэрка Людміла Гурская здабыла давер і пашану ва ўсёй аколіцы. Яе тут інакш і не называюць як: «наша Люся». Яна вельмі ветліва і ласкава ў адносінах са сваімі пацыентамі. Любіць сваю працу і надзвычай сур'ёзна да яе адносіцца.

Асродак здароўя за гады сваёй працы здабыў давер насельніцтва. Тут штодзённа ў сярэднім 6—7 наведвальнікаў. Больш сур'ёзных хвароб, — кажа фельчар Астапчук, — у нас не сустракаецца. Часцей усяго захворванні ад прастуды. Старэйшыя людзі ўсё нейк па - дзіцячаму адносяцца да свайго здароўя. Разагрэецца такі ў час працы, пасля нап'ецца халоднай вады і хвароба гатовая.

— А чым растлумачыць факт, што захворванні людзей у аколіцы памяншаліся карэнным чынам? — спыталі мы фельчара.

— Найважнейшая справа то тое, — адказаў фельчар — што людзі пачалі жыць культурней. Загляньце вы толькі ў хаты, хаця б у самых Храбалах. У іх жа выгляд амаль гарадскі. Памаляваныя падлогі, новая мэбля, усюды парадак, чысціня. А яшчэ 10 год таму назад у нашай аколіцы часта можна было сустрэць куры пад печчу, а то і парсючкі, які разам з дзяцьмі забаўляўся ў хаце. Людзі лепш харчуюцца, лепш і чысцей апранаюцца, беспаўнальна больш скарыстоўваюць мыла, і што вельмі важнае, не баяцца час ад часу, нават сцюдзённай зімой, расчыніць акно і праветрыць хату. Асабістая культура — гэта залог добрага здароўя, — заключыў фельчар.

Альжбету Данелюк прывезена ў храбольскі радзільны дом аж з Курашава, Гайнаўскага павета. Яна тут нарадзіла першае дзіцё — дзяўчынку. Адчувае сябе вельмі добра.

Хаця захворванні ў аколіцы значна паменшыліся, але ў фельчара Астапчука, так сказаць, поўныя рукі работы. Ён абслугоўвае 8 школ і амаль штомесяц шчэпіць школьнікаў ад розных хвароб. Часта са школьнікамі праводзіць лекцыі на тэму асабістай гігіены і аховы здароўя. Гутаркі фельчара на гэтыя тэмы карыстаюцца папулярнасцю і сярод старэйшых жыхароў вёсак. Фельчара Астапчука любяць яшчэ і за тое, што ён вельмі сардэчна абыходзіцца з людзьмі. Да хворага ён гатовы паехаць у кожны час. З пацыентамі гаворыць на сваёй роднай мове, што яшчэ больш збліжае яго да людзей. Людзі вельмі задаволеныя працай асродка аховы здароўя ў Храбалах. Цяпер не сустрэнеш такога чалавека ва ўсёй аколіцы, які б сказаў: «навошта нам доктар». Загінуў таксама слых аб бабках - шаптухах. Яны тут непатрэбныя.

В. БАРШЧЭЎСКІ

фота — Г. РАГАЗІНСКІ

На здымку фельчар Астапчук праводзіць гутарку на тэму асабістай гігіены ў школе сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Гацьках.

Людзі БГКТ

ВАСІЛЬ ДЗУН

Васіля Дзуна сустрэлі мы па дарозе ў Чыжы.

— Прасілі сябры сход гуртка абслужыць, — сказаў ён, прывітаўшыся. — Вось я і накіраваўся ў Чыжы.

— Не цяжка ісці? — пацікавіліся мы.

— Ды не, — адказаў старшыня. — Ногі хаця і стараватыя але яшчэ служаць нядрэнна.

Старшыню Гайнаўскага аддзела Таварыства часта можна сустрэць на заснежаных дарогах Гайнаўшчыны. Мароз ці снег — не вялікая перашкода ў яго грамадскай працы. Васіль Дзун сам адзін арганізаваў на Гайнаўшчыне каля 20 гурткоў БГКТ.

Калі старшыня паявіцца ў нейкай вёсцы, людзі вельмі ахвотна сходзяцца, каб яго паслухаць ды і наогул пагутарыць аб справах Таварыства.

Грамадскую дзейнасць Васіль Дзун распачаў даўно. Яшчэ ў 1919 годзе ён быў шырока вядомы ў далёкім Барнауле сярод беларускіх бежанцаў, як дзеяч Камуністычнага саюза моладзі. З таго часу Васіль Дзун і не пакідаў грамадскай працы. Вярнуўшыся з бежанства, ён у 1925 годзе ўступае ў рады Беларускай сялянска - рабочай грамады. Арганізуе гурток «Грамады» ў Шымках. Гурток хутка разгортвае сваю дзейнасць. Да яго прыступаюць сяляне нават з далёкіх вёсак, як Лука, Цясоўка, Ціванюкі. Васіль Дзун быў выбраны старшынёй гуртка. Пасля роспуску «Грамады» Васіль Дзун далей працягвае сваю дзейнасць у радах ТБШ.

Ад 1940 года Васіль Дзун працаваў настаўнікам, пачатковай школы ў Шымках, а пасля ў Гайнаўскім ліцэі. Ад самага пачатку паўстання БГКТ Васіль Дзун з'яўляецца яго актыўным дзеячам. Ён член Галоўнага Праўлення. На ўсіх з'ездах Таварыства і пленумах Галоўнага Праўлення Васіль Дзун прымае актыўны ўдзел. Зараз Васіль Дзун з'яўляецца пенсіянерам.

— Галоў у мяне ўжо нямала, — гаворыць Васіль Дзун, — але ўсё ж не магу развітацца з грамадскай дзейнасцю. Ды і не люблю я сядзець бяздзейна. Грамадская праца дае мне вялікае задаваленне. Добра сябе адчуваеш калі ведаеш, што ты ўсё яшчэ патрэбны грамадству, што твая праца карысна людзям.

Пасля смерці Кастуся Доўгера, дачка яго Валя пасылаецца ў Роўна для помачы Кузняцову. Яна добра ўладзілася і пазнаёміла Кузняцова з гестапаўцамі. Кузняцоў даведваецца, што ў Роўна рыхтуецца парад і просіць камандзіра атрада дазволу на знішчэнне цаной уласнага жыцця фашысцкай вярхушкі ў Роўна.

ТАЙНЫ АГЕНТ ГЕСТАПА

Агент фашысцкай крымінальнай паліцыі Марчук прыкмеціў у Роўна аднаго ўкраінца, чалавека сярэдніх год, які час ад часу з'яўляўся ў камісійным магазіне, купляў там розныя рэчы і затым, відавочна кудысьці іх збываў. Спекулянт — а ў тым, што гэта спекулянт, Марчук не сумняваўся — хадзіў у шырокім капелюшы, у цёмных акулярах і вечна насіў у руцэ букецік кветак, як гэта рабілі нямецкія афіцэры.

Марчук расказаў аб спекулянце свайму сябру, таксама агенту крымінальнай паліцыі.

— Здзярэм з яго хабар, а не дасць — возмем у паліцыю — катэгарычна разважыў сябра.

На наступны дзень «сябры» зачапілі спекулянта. Спекулянту не па сабе было ад знаёмства. Але гутарка пачалася бяскрыўдна — аб дарагавізне, аб дрэнным парадку ў магазіне. Спекулянта гэта ўспакоіла, і ён разгаварыўся.

— Мо' зойдзем у рэстаранчык, — запрапанаваў Марчук, — вып'ем для знаёмства, пагутарым...

— Справа добрая, я не супраць, — згадзіўся спекулянт.

У рэстаране агенты заказалі дарагое віно і закуску, даўшы спекулянту зразумець, што расплачвацца будзе ён. Той не супярэчыў.

Пасля двух шклянак Марчук з сябрам назвалі сябе, спекулянт назваўся Янкевічам.

Яны прасядзелі ў рэстаране ўвесь вечар. Калі наступіў час расплачвацца, Марчук падняўся і палажыў руку на плячо новага знаёмага:

— Спекуляваць, пане Янкевіч, трэба ўмеючы, а ты шляпа! Уліп ты.

І паказаў Янкевічу свой дакумент.

— Падзелішся з намі прыбыткам — ідзі куды хочаш, а не — пашпацыруеш у паліцыю!

Янкевіч не збянтэжыўся. Неспяшаючы, дажаваў падсмажаную каўбасу, запіў вінoм, устаў, паглядзеў на Марчука, потым на яго сябра і сказаў:

— Шаўцы вы, а не агенты. Не ведаю, што вы скажаце ў паліцыі, а пакуль... Расплачвайцеся!

Агенты разгубіліся.

Янкевіч усміхнуўся. Моўчкі выцягнуў з кішэні камізэлькі прымацаваны ланцужком, быццам гадзіннік, авальны металічны жэтон і павярнуў яго перад вачыма разгубленых сяброў з крымінальнай паліцыі. Гэта быў знак тайнага агента гестапа.

— Знаёмы? Дык вось. Расплачвайцеся, — ён паказаў на стол, — і пабачым, хто з нас уліп!

У адзін момант усё змянілася. Марчук і яго сябра не толькі расплаціліся, але пачалі перапрашаць. Каб залагодзіць непрыемную гісторыю, вышаўшы з рэстарана, яны пасадзілі падабрэўшага Янкевіча ў экіпаж і даставілі на кватэру.

Янкевіч аказаўся незлапамятным. Ён жартаваў, раіў новым сябрам лепш прыгледжвацца да людзей, а пад канец нават абяцаў Марчуку зайсці да яго ў госці.

Марчуку, відавочна, вельмі спадабаўся гестапавец, які так спрытна ашукаў іх. Пасля, пры кожнай сустрэчы, ён запрашаў яго да сябе; нават сватаў

Людзі БГКТ

ПЯТРО ЛАСТАЎКА

Пятро Ластаўка распачаў грамадскую дзейнасць 14-гадовым хлапчуком. З беларускім нацыянальным рухам ён першы раз сустрэўся ў 1917 годзе на Беларусі.

У 1926 годзе Пятро Ластаўка ўступае ў рады Беларускай сялянска - рабочай грамады. У хуткім часе ён стаецца добрым і актыўным арганізатарам «Грамады» ў Дзісненскім павеце. Але дзейнасць Пятра Ластаўкі была небяспечнай для санацыйных «ступайкаў». За ім пачынае сачыць паліцыя. У верасні 1926 года Пятра Ластаўку арыштоўваюць. Пасля турмы вайсковая служба. Закончыўшы яе, ды вярнуўшыся ў родную вёску, Пятро Ластаўка далей прадаўжае сваю дзейнасць. Паліцыя ізноў пачынае сачыць за Пятром Ластаўкай. Ён вымушаны выехаць у Варшаву. Тут Пятро Ластаўка з'яўляецца арганізатарам Беларускага асветнага таварыства, якое згуртоўвала рабочых і студэнтаў беларускай нацыянальнасці. Да Беларускага грамадска-культурнага таварыства Пятро Ластаўка прыступае з самага пачатку яго заснавання. Ён бярэ актыўны ўдзел у жыцці Варшаўскага аддзела БГКТ, з'яўляецца членам яго праўлення.

Зараз ён кіруе прамыслова - гаспадарчай дзейнасцю Таварыства. Варта тут падкрэсліць, што прамыслова - гаспадарчае прадпрыемства «Бэтэска», старшынёй якога з'яўляецца Пятро Ластаўка, на працягу мінулага года выпрацавала два мільёны чыстага даходу. Частка гэтай сумы была нямалым уколам у дзейнасці нашага Таварыства.

Жыццёвай слабасцю Пятра Ластаўкі з'яўляецца гістарычная літаратура. Ён сабраў на гэтую тэму даволі багатую бібліятэку. У вольныя хвіліны Пятро Ластаўка любіць праводзіць час у сваёй бібліятэцы за кніжкамі.

— Маёй запаветнай марай, — гаворыць Пятро Ластаўка, — разгарнуць працу ў прамыслова - гаспадарчым прадпрыемстве «Бэтэска» так, каб яшчэ больш аблягчыць нашую дзяржаву ў фінансаванні Таварыства і выпрацаваць яшчэ больш даходу для дзейнасці сярод нашага насельніцтва.

ОЛЬГА ІВАНЮК

Аб Таварыстве даведалася ад сяброўкі 20 чэрвеня 1956 г. Даведалася адначасова, што арганізуецца беларускі хор. «Якая ж вялікая радасць авалодала маім сэрцам», успамінае яна цяпер. О. Іванюк працавала ў будаўнічым прадпрыемстве, а вечарамі вучылася ў будаўляным тэхнікуме ў Беластоку. Але знаходзіла заўсёды час, каб тры разы ў тыдзень пабываць на рэпетыцыях хору ў памяшканні Таварыства. Памятным ёй быў дзень 13 студзеня 1957 г., калі першы раз выступіў хор у Саколцы і Крынках.

З гэтай пары яна цесна спалучыла сваё жыццё з беларускім мастацкім калектывам. Амаль ад заснавання Таварыства па сённяшні дзень Ольга Іванюк прымае таксама дзейсны ўдзел у працы, пачаткова ў беластоцкім гуртку БГКТ, а потым — у гарадскім аддзеле. Зараз з'яўляецца членам рэвізійнай камісіі гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку.

Плёскаўцы папаўняюць свае веды

Усё часцей чуем, што тая частка вясковай моладзі ці нават старэйшых, якая па тым ці іншым прычынам не закончыла падставовай адукацыі, горнецца да навукі і папаўняе прагалы ў ведах у вячэрніх школах. Гэта надзвычай карысная з'ява. У маёй вёсцы Плёскі (Бельскі павет) ёсць людзі, якія павінны яшчэ вучыцца. І вось дзеля гэтага арганізавана вячэрнія заняткі пры нашай школе. Тут папаўняе свае веды 20 асоб. Сярод іх ёсць таксама і дзве жанчыны — Ніна Васылюк і Зіна Смалеўская. Пытаемся, аднак, ці часам не замала людзей ходзіць на гэтыя заняткі? Вёска ж вялікая і яшчэ знайшліся б тыя, якія павінны прысвяціць свой час падручніку.

У наш час цяжка ўявіць, каб людзі не ўмелі чытаць і пісаць. Столькі ж навокал цікавага і хвалюючага. Чалавек без ведаў, бы сляпы. Аб гэтым павінны памятаць усе, якія яшчэ ўхіляюцца ад навукі.

П. Іванюк
Плёскі

Гэта было...

...24 красавіка 1956 г. ГП БГКТ наведаў выдатны беларускі паэт Пятро Глебка (другі злева).

ЛЯЎКОЎСКІЯ САМАДЗЕЙНІКІ Ў НАРАЎЦЫ

4 лютага г. г. у чыгуначнай святліцы ў Нараўцы выступіў самадзейны мастацкі калектыў са Старога і Новага Ляўкова. Праграма выступленняў была багатая і вельмі старанна падрыхтавана. Асабліва шмат старанняў палажылі тут кіраўнік калектыву Ніна Леўчук, кіраўнік школы Васіль Цялушэцкі і настаўніца Ольга Нічыпарук. Кожны пункт праграмы сустракаўся бурнымі воплескамі гледачоў. Каб можна было б пераканацца аб разнастайнасці рэпертуару ляўкоўскіх самадзейнікаў, прыгадаю паасобныя пункты праграмы.

У праграме, з якою выступіў самадзейны мастацкі калектыў з Старога і Новага Ляўкова, вылучыліся песні. Папулярная ў Савецкім Саюзе ўкраінская песня кампазітара Майбарады «Рушнык» заняла пачэснае месца ў рэпертуары маладых артыстаў. Спяваліся таксама песні: «Ты не стой», «Белым снегам», «Гуцулка Ксеня», «Грушыца», «Заходзіць сонейка», «Хмель». На нараўскай сцэне былі пастаўлены камедыі «Боты» і «Пінская шляхта». Ляўкоўскія самадзейнікі закончылі свае багатыя выступленні вершам Ніны Леўчук «Акanчальнае слова», які яго сама і прачытала.

Пасля выступленняў адбылася танцавальная вечарына, на якой гулялі моладзь і старэйшыя да позніх начных гадзін.

У часе маіх размоў з самадзейнікамі выявілася іх прага прыняць удзел у фестывалі мастацкіх калектываў вясною гэтага года. Адзін з членаў самадзейнага гуртка сказаў, што зараз ляўкоўская моладзь перамагла нуду і належным чынам выкарыстоўвае свабодны час дзеля ажыўлення ў сваім асяроддзі мастацкага жыцця. А выніку гэтай карыснай з'явы ў наяўнасці. Аб іх можна было пераканацца ў нараўскай святліцы, дзе асабліва пастаўленыя п'есы сведчылі аб вялікім укладзе здольнасцей і сіл іх удзельнікаў.

У. Клімюк
Нараўка

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. **Telefony:** red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,16 $.
Nakł. 5000. Bltk. B-2

яму сваю дачку.

Аб усім гэтым расказаў нам Міхась Шаўчук, які па «службовых справах» адлучыўся з Роўна і прыбыў у лагер. Ён і быў гэтым «тайным агентам гестапа».

Шаўчук прышоў у атрад, маючы за плячыма вялікі вопыт падпольнай працы. У панскай Польшчы ён прасядзеў пяць год у турме за рэвалюцыйную дзейнасць. Роўна ён ведаў дрэнна і ўсё-такі папрасіўся паслаць яго туды на разведвальную працу. Па яго ўласнай задуме, ён быў забяспечаны дакументамі на імя паляка Янкевіча. «Тайным агентам гестапа» зрабіў яго Кузняцоў, які падарыў яму жэтон.

Заняцца спекуляцыяй прымусілі Шаўчука абставіны. Адна з явачных кватэр была ў камісійным магазіне — трэба было для адводу вачэй нешта купляць.

Каб канчаткова легалізавацца ў Роўна, Шаўчук наладзіў «заручыны» з гаспадыняй адной са сваіх канспірацыйных кватэр, Ганнай Радзевіч.

ВЯЛІКІ КАМЕРСАНТ

Другі наш разведчык, Коля Гнедзюк, славіўся ў Роўна вялікім камерсантам. Так як і іншыя ровенскія разведчыкі, ён абзавёўся некалькімі канспірацыйнымі кватэрамі.

Па суседску з адной з такіх кватэр жыла нейкая Лідзія Лісоўская, маладая, прыгожая полька, за якою пастаянна ўвіхаліся нямецкія афіцэры. Гэта звярнула на яе ўвагу Гнедзюка. Ён вырашыў пазнаёміцца з ёю. Лісоўская была ўдавою афіцэра польскай арміі, які загінуў у трыццаць дзевятым пад Варшавай у баях з немцамі. Пазнаёміўшыся бліжэй, Гнедзюк запрапанаваў Лісоўскай супрацоўніцтва. Яна прыняла прапанову.

З тых пор Коля Гнедзюк стаў частым госцем Лідзіі Лісоўскай. Гэта была самая спакойная са ўсіх яго кватэр: часта наведваўшыя Лідзію гітлераўскія афіцэры надзейна ахоўвалі кватэру ад магчымых аблаў. Кожны раз, калі ў горадзе было трывожна, Гнедзюк ішоў да Лідзіі і спакойна перажываў небяспеку.

Здарылася так, што ў ліку знаёмых Лідзіі аказаўся афіцэр Пауль Зыбарт. Ці то самая Лідзія спадабалася Зыбарту, ці то кампанія, якая збіралася ў яе, прышлася яму па душы, але Зыбарт зачасціў да Лісоўскай. Гэтыя візіты не на жарты непакоілі Лідзію. Зыбарт з'яўляўся без ніякага папярэджання, у любы час і таму мог застаць на кватэры Гнедзюка. Лідзія своечасова хавала партызана ў другі пакой.

ЗАМАХ НА ЗЫБАРТА

Аднойчы здарылася наадварот: першым прышоў Зыбарт, другім — Гнедзюк. Адчыніўшы Колі, Лідзія не пусціла яго ў пакой.

— Табе трэба неадкладна вяртацца. У мяне Зыбарт.

— Ды хай іх тут будзе батальён, — сказаў Гнедзюк і ўвайшоў у пярэдні. — Да маіх дакументаў сам Гітлер не прычэпіцца

— Цішэй! — узмалілася Лідзія. — Разбудзіш яго.

— Ён спіць?

— Быў, гаворыць, ноччу на аперацыі... Прышоў, паваліўся на дыван... Ідзі, радзі Бога!

Але Гнедзюк не збіраўся ісці.

— А ну, дай гляну на яго! — запрапанаваў.

Ліда схапіла яго за рукаў.

— Куды ты? І сябе і мяне падвядзеш... Вось калі б яго можна было забіць!

— Ну, гэта няцяжка. Толькі ці варта аб яго рукі пэцкаць?

Тут Ліда расказала Гнедзюку, што гэты немец ёй самусьці асабліва праціўны, — ці таму, што ён з фашысцкім значком, ці таму, што заўсёды ў яго шмат грошай, — не інакш, як вялікі грабежнік.

— А які чын у яго? — спытаў Гнедзюк.

— Лейтэнант. Тыповы прусак. Гавораць, што бацька ў яго нейкі вялікі памешчык. Ну, а сам ён, па мойму, працуе ў гестапа.

— Ну, тады варта, — згадзіўся Гнедзюк. — Толькі як яго прыкончыш! Страляць нельга!

— А ў мяне атрута ёсць. Можна ўсыпаць у кофе, — запрапанавала Ліда.

— Тады дзейнічай! Стаў кафе і будзі!

Праз некалькі мінут лейтэнант ужо сядаў за стол. Тут Гнедзюку прышло ў голаў глянуць на немца праз дзірку ў замку. Ён паглядзеў і не паверыў сваім вачам, зноў паглядзеў — ужо прыадчыніўшы дзверы і абмёр.

— Мікалай Іванавіч?

— Гнедзюк! Як ты сюды трапіў?

Але Гнедзюк ужо імчаўся на кухню з кубкам, які вырваў з рук Кузняцова, і толькі тады, калі выліў кофе і пабіў кубак, расказаў здзіўленаму Кузняцову і зусім збітай з панталыку Лідзе, у чым справа.

Гэтае «непаразуменне» было, зразумела, невыпадковае. Разведчыкі працавалі паасобку. Такая разлучанасць дыктавалася ўмовамі канспірацыі. Я ўжо расказваў аб здарэнні, калі двое нашых разведчыкаў прыбылі ў атрад на конях быццам узятых імі ў нямецкага афіцэра. Тыя ж разведчыкі Мажура і Бушнін, вярнуўшыся аднойчы з Роўна, далажылі, што ім удалося намацаць агента гестапа, паляка па нацыянальнасці.

— Дазвольце, мы яго знішчым! — прасілі яны. — З-за яго мы без кватэры застаемся. Ён, нягоднік, пачаў заляцацца да гэтай Ганны, а ў яе наша яўка.

— А як ён выглядае?

— Гэтакі стары чорт! Ходзіць у акулярах, кветкі ў руках...

— Спекуляцыяй ён займаецца?

— А як жа!

— У ніякім выпадку не перашкаджайце яму хадзіць да вашай Ганны. Зразумела?

Неўзабаве пасля гэтага і адбыліся «заручыны» Шаўчука з Ганнай Радзевіч.

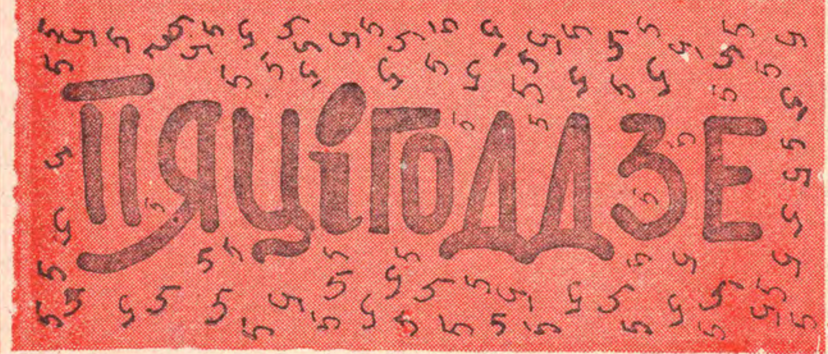
(Працяг у наступным нумары)

Нмога не прадчуваючы, адкрываю свежы нумар «Нівы» і тут мяне як абухам стукнула. Самыя літары ў вочы лезуць — пяцігоддзе БГКТ. Выходзіць, людзі добрыя, пяць год праляцела, а многія з нас нават агляиуцца не паспелі.

Зразумела, што ў такіх выпадках прынята падлічваць пяцігадовыя дасягненні, але я ў матэматыцы слабаваты, таму аддаю гэтую справу другім грамадзянам.

Што зроблена да пяцігадовага юбілею — падлічаць, а вось, чаго не зроблена, гэтага ніхто не падлічыць.

Пакуль што крытычных заўваг у адрас Галоўнага Праўлення хапае. Людзі хацелі б па-

чуць беларускія песні ў такім выкананні, каб за сэрца шчыпала. Жадалі б пабачыць танцы, ад якіх у гледачоў пяткі засвярбелі б. На жаль, у нашых калектывах мастацкай самадзейнасці нічога такога няма. Пахваліцца высокім мастацтвам пакуль не можам. Вінаваты ў гэтым мы самыя, мілыя грамадзяне.

Калі б мы выбіралі ў члены праўлення адпаведных кандыдатаў, культасветработа выглядала б зусім інакш у нас. Напрыклад, змаглі б мы пачуць у клубе песню «Нёман» у выкананні сакратара Галоўнага Праўлення або пабачыць беларускую польку ў выкананні інструктара і старшыні праўлення.

Пры такой пастаноўцы справы арганізатары культасветработы пры павятовых аддзелах мелі б святы спакой. Галоўнае Праўленне само ўсю работу адваліла б і дзе трэба ў вёсках або ў Гродна нашы дасягненні паказала б.

Пры новых выбарах тэтыя камянты трэба браць пад увагу і хто ча б галайцы не грае або до-рэ-мі-фа-соль не выцягвае, такіх кандыдатаў у ніякім выпадку ў члены праўлення не прапускаць.

Паслалі б мы, напрыклад, у тэрэн члена праўлення — танцора, няхай, мавляў, адрацоўвае культуру нагамі, а з тэрэну ў замен прыслалі б нам пірагі са сметанай.

Чытачы могуць спытаць: дазвольце, што пірагам да культуры?

А я пытаю вас, мілыя чытачы: чым культурней наядаецеся — хлебам ці пірагамі?

Калі мне гапануюць хлеб або пірог, я адказваю: мне ўсё роўна і... цягну з міскі пірог.

Недахопы, якія назіраліся ў нашай працы на працягу мінулага пяцігоддзя, сведчаць аб тым, што Галоўнае Праўленне працавала без пяцігадовага плана.

З планам зусім інакш выходзіла б. Напрыклад, у першым годзе спяваем, у другім танцуем, у трэцім ставім п'есы, а ў астатнія два гады захапляемся дасягненнямі. Як бачыце, апрацоўка плана ніякіх асаблівых цяжкасцей не прадстаўляе.

А наогул, з выпадку пяцігадовай дзейнасці пажадаем Галоўнаму Праўленню і адышоўшым членам праўлення ўсяго добрага, чаго ... ны самі сабе жадаюць. Кожны ж з іх падкінуў зярнятка для агульнай справы. А калі што і не ўзышло, значыць, у неспрыяльную глебу папала.

Мілыя грамадзяне, дык жа і на ніве не кожнае насенне ўзыходзіць.

Дзядзька Лявон

АДКАЗАЎ

Настаўнік: — Саўка, адкажы: куды далей — да Афрыкі ці да Месяца?

Вучань: — Да Афрыкі далей.

Настаўнік: — А па якой прычыне далей?

Вучань: — Па такой, што Месяц мы бачым штоноч, а Афрыкі не ўгледзіш, значыць яна далей. М. П.

ХТО КАГО

Суддзя да абвінавачанага: — За тое, што вы ўкралі веласіпед — два гады турмы!

Абвінавачаны: — Калі вы будзеце так сурова судзіць, то ніхто не будзе красці. Тады і суддзі не будуць патрэбны.

Тодар Міхалюк
Койлы

МАЛЕНЬКІ ДАКЛАД — Бідструп

НЕ МОЖА

Міхась сустрэў знаёмага сябра.

— Можаш мне павіншаваць, — гаворыць Міхась, — я ўчора заручыўся з Марысяй, цудоўная дзяўчына!

— З ахвотай павіншаваў бы, — кажа сябра Міхасю, — але не магу.

— А чаму ж гэта?

— Я сам з ёю быў заручаны.

Мацейка

СТРАТНЫ

Увайшоў адзін мовазнаўца на судна і спытаў матроса:

— Ці ты ведаеш граматыку?

— Не, — адказаў матрос.

— Ты страціў палавіну свайго жыцця, — заўважыў вучоны.

Раптам падуў віхор, узняліся хвалі, закалыхалася судна. Тады матрос спытаў вучонага пасажыра:

— Ці ты ўмееш плаваць?

— Не, — адказаў той.

— Ты страціў цэлае сваё жыццё, — сказаў матрос.

А. Сарачынскі
Плянты

ПАД'ЕХАЎ

На танцах чатырнаццацігадовы юнак падыйшоў да старэйшай дзяўчыны, якая яму падабалася, пакланіўся і ветліва спытаў:

— Перапрашаю, ці магу прасіць?

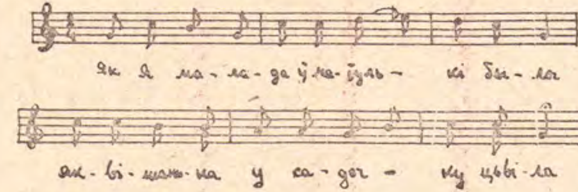
— Я не гуляю з дзіцём, — фыркнула яна.

— Тады яшчэ раз перапрашаю, я не ведаў, што вы цяжарная.

М. Беразавец
Бельск

Як я молада ў матульві была...

(Беларуская народная песня)

Як я молада ў матульні была,
Як вішанька у садочку цьвіла.

Цьвіла, цьвіла, дай пацьвітывала,
З малайцамі дай пабрыківала.

Папалася злому духу - мужыку,
Ён высушыў як ліпінку у духу.

Наехала повен двор казакоў,
Ўзялі, ўзялі майго мужа у палон.

Ой не жаль, што яго узялі,
Толькі жаль мне, што ня моцна звязалі.

Ой, дасць ліха, ён адтуль уцячэць,
Мне галоўку натаўчэць, натаўчэць.

Юбілейны падлік

Ужо пяцігоддзе. Наша свята!
У рукі возьмем алавік,
Ці плён быў дрэнны, ці багаты,
Зрабіць тут трэба нам падлік.

Здаецца ураджай удаўся
Нам на старшынь, сакратароў.
Як толькі з працаю пазнаўся,
На вушы шапку — будзь здароў!

Чамусьці не пашанцавала,
Каб больш нам згуртаваць сяброў.
У БГКТ ёсць членаў мала,
Для «Нівы» мала чытачоў.

Аднак ніхто хай не сумуе,
І тут зрабіць мы можам шмат.
Як здабыць членаў — заплануе
В. а. загадчыка — Сакрат.

А некаторым «актывістам»
Я б раду гэтакую даў:
Быць менш актыўнымі да «чыстай»,
Больш да грамадскіх нашых спраў.

А тым з праўдзівага здарэння,
Якія хочуць працаваць,
(Хай здзейсняцца іх лятуценні)
Хачу ім сёння пажадаць:

Каб працавалася шчасліва,
Каб мелі ў дзейнасці размах:
Было б каб дзесяць тысяч «Нівы»
І толькі ж членаў у гуртках.

АНДРЭЙ САМАСЕЙ

— Бачыце, які зараз час; ён не б'е без шлюбу!..